

МЯСТОТО НА СВЕТОСЛАВ МИНКОВ В УЧЕБНИТЕ ПРОГРАМИ ПО ЛИТЕРАТУРА

Гл. ас. д-р Мария Русева

Софийски университет „Св. Климент Охридски“

Резюме. Настоящата статия проследява присъствието на писателя Светослав Минков в учебните програми по литература преди и след 1989 г. до момента на отпадането му съобразно последната Наредба № 5 от 2015 г. за държавен образователен стандарт при изучаването на българска литература в училище. Ако в периода на социализма появата на Минков е спорадична и идеологически целесъобразна, то в годините след 1989 г. включването на автора с разкази от 30-те години отговаря на налагащата се отчетлива тенденция към универсализация на проблемите и съсредоточаване върху общочовешките ценности при интерпретацията на литературния материал. Защишава се тезата, че присъствието на Минков в учебните програми стъпва върху възможността за интелектуална провокация към мисленето и възприемането не само на художествения текст, но и на емпиричната реалност.

Ключови думи: българска литература; Светослав Минков; училищен канон; учебни програми; критическа рецепция

Конструирането на учебните програми по литература е комплексна задача, която предполага не просто подбор на автори и художествени произведения, фиксиращи каноничните представи за българската литература, а фокус върху развитието и утвърждаването на набор от компетенции – социокултурни, литературни и др., както и формиране на устойчив читателски интерес и интерпретаторски умения у ученика. Тази задача налага необходимостта от адекватно съобразяване на учебния материал с възрастовата група, в която попадат учениците, както и периодичната актуализация с оглед на динамично изменящата се в обществен, културен и технологичен план среда. Ето защо вписването на един автор в програмата, поднасянето му с помощта на конкретна акцентна проблематика пред ученическата аудитория или отпадането му от учебните планове може да се разглежда като дълготраен процес, обвързан с определени концептуални стратегии и методически практики. В такава посока на осмисляне в настоящата статия ще се шрихира присъствието на писателя Светослав Минков в учебните програми по литература преди и след 1989 г. до момента на отпадането му съобразно последната Наредба № 5 от

2015 г. за държавен образователен стандарт при изучаването на българска литература в училище.

Появата на Светослав Минков в учебните програми до 1989 г. е спорадична, а избраните за изучаване негови произведения, написани през 50-те години на XX век, са по-скоро нерепрезентативни и маргинални на фона на цялостното му творчество. Също така критическото осмисляне на Минков, което е синхронно на включването му в учебните програми през 60-те, е пречупено през идеологическата призма и анализирано преди всичко посредством сатиричния потенциал на текстовете му. По-сериозно внимание към фантастичните визии и цивилизационни диагнози на писателя се забелязва в последното десетилетие на НРБ, като може да се твърди, че то предшества и подготвя включването на междувоенния Минков в училищния канон след 1989 г. В този нов литературноисторически период творчеството на писателя отговаря на налагащата се отчетлива тенденция към универсализация на проблемите¹ и съсредоточаване върху общочовешките ценности при интерпретацията на литературния материал. Запознаването с прозата му предполага разширяване на светогледните представи и мисловните хоризонти, както и разгръщане на потенциала за развиване на критическа рефлексия у подрастващите. В този смисъл, присъствието на Минков в учебните програми стъпва върху възможността за интелектуална провокация към мисленето и възприемането не само на художествения текст, но и на емпиричната реалност. Не бива да се подминава и фактът, че в уроците за придобиване на нови знания очеркът за Минков е придружен и от осмисляне на понятия като фантастичен разказ, сатира, гротеска и пародия, които обогатяват теоретичната подготвеност на ученика, но и задават представата за едно сериозно и аргументирано присъствие на писателя в учебната програма.

В учебните планове през десетилетията преди 1989 г. името на писателя се появява на няколко пъти в списъците с книги за домашен прочит както в основния, така и в гимназиалния етап: в програмата за VII клас от 1945 г. присъства със сборниците

„Автомати“ и „Разкази в таралежова кожа“ (Programa 1945, p. 26); а в програмите за XI клас от 1954 и 1973 е посочен с творби по избор (Programa 1954, p. 92; Programa 1973, p. 99). Участието на Минков в разширения списък с имена е индикация за разпознаваемостта му като значим автор не само от страна на литературната критика, но и от училището, като институция. През 60-те години обаче авторът попада в програмата за VI клас с разказ за деца, носещ заглавието „Джек се бори за мир“ (Programa 1960, p. 44)². Акцентът при появата на този разказ, част от сборника „Призракът от Кендари“ (1959), е мотивиран в програмата от стремежа за изучаване на произведения „от съвременни автори и върху съвременни теми“ (Programa 1960, p. 44). Избраният разказ „обслужва“ тематичната секция „Мир“, в която основните смислови посоки са свърза-

ни с „образи на деца – участници в борбата за мир“, както и с култивирането на образа на Съветския съюз като „опора на мира в целия свят“ (Programa 1960, р. 44). Сюжетната схема в „Джек се бори за мир“ може да бъде описана като „антитеза“ на иронично- пародийното творчество на Минков от междувоенния период – целта е постигане на пълна идентификация на шестокласника с образа на момчето от щата Луизиана, което осъзнава смъртоносните последици на войната и необходимостта от „борба за мир“. Разказът отново препраща към реалиите на Новия свят, но за разлика от „американските гротески“ от 30-те години на XX век тук е направена директна историческа препратка към Корейската война от началото на 50-те, в която намесата на американската страна е интерпретирана като пагубна (Minkov 1959, р. 9). В „Джек се бори за мир“ хуморът и иронията отсъстват – разказът е конструиран в плана на недвусмислено предаване на идеологическите послания, характерни за литературата от тоталитарния период³. Също така, следхождащите разказа въпроси и задачи в христоматиите от 60-те години са ориентирани повече към възпроизвеждане съдържанието на текста, отколкото към развиване на умения като четене с разбиране и анализ – например в Христоматията с авторски колектив Стефана Иванова, Слава Пешина и Стефана Копринарова: „В коя страна става случката?“, „Какво научават Джек и другарите му от стария моряк Бил?“ и др. (Ivanova et al. 1960, р. 220).

Следва да се отбележи обаче, че предпочитанието към разказ на Минков от края на 50-те години съответства на начина, по който критиката по същото време се опитва да „чете“ творчеството му – например в началото на 60-те години Милена Цанева говори за преобразяването на „объркания мистик в неумолим сатирик с ясен ум“, след което „върху здравата основа на реализма и връзката с народните чувства и стремежи се разгръщат и всички скрити възможности на неговия талант“ (Tsaneva 1961, р. 12 – 13). Светослав Минков е определян като „реалист-сатирик“, като това съждение се доразгръща и в интерпретациите на университетски преподаватели като Розалия Ликова, Пантелей Зарев и др. И още, тезата за „реалистичната сатира“ се изтегля назад в посока на сборниците с разкази от 30-те години – с „Автомати“ според Ликова „Минков решително тръгва по пътя на едно обществено заострено, сатирично творчество“ (Likova 1965, р. 355), а в том трети на „Панорама на българската литература“ от Пантелей Зарев като книги на „Минковото зряло, социално целенасочено творчество“ са определени „Автомати“, „Дамата с рентгеновите очи“ и „Разкази в таралежова кожа“ (Zarev 1971, р. 369). Изброените сборници единодушно се възприемат от социалистическата критика като значимата проза на писателя, докато по-ранните му текстове, белязани от диaboлическа естетика, осезаемо остават на заден план.

Критическите подходи към Светослав-Минковата проза в лицето на автори като Огнян Сапарев и Елка Константинова през 80-те години на XX век

започват да изместват фокуса от реалистичното изображение в посока към научнофантастичното. „Автомати“ е определен от Сапарев като „сатирична научна фантастика“ (Saparev 1983, p. 8), а Елка Константинова поставя писателя в „началото на българската антиутопична научна фантастика“, без предшественици като създател на една нова естетика (Konstantinova 1985, p. 101). Фантастичната образност в съчетание със сатирична изобличителност и иронично-пародийни преобръщания в началото на 90-те години ще бъдат разгърнати в книгата на Валери Стефанов „Разказвачът на „модерните времена“ (1990). В нея „американските гротески“ заемат вече позицията на „едно от сериозните предизвикателства към традиционното реалистично изображение“ (Stefanov 1990, p. 7). А от своя страна, изброените тези за фантастиката, пародията, гротеската и сатирата ще залегнат в основата на творческия облик на Св. Минков, който градят учебните статии от 90-те години нататък.

В учебната програма на МОН след 1989 г. Светослав Минков ще се появи на два пъти. Веднъж в гимназиалния етап, като част от задължителноизбираемата подготовка в XI клас⁴, откъдето след промените в края на 90-те целият план се премества в профилирана подготовка в XII клас. И втори път – в прогимназиалния етап от ранните 2000-ни години в задължителната програма за VIII клас с фиксирано произведение

„Дамата с рентгеновите очи“. Що се отнася до литературните компетенции, с които биха могли да се обвържат изучаваните Минкови разкази, подходяща формулировка може да бъде открита в Указанията за организиране на учебната работа по български език и литература от 1992 г.: „адекватно естетическо възприемане, осмисляне на художественото послание на автора, проникване в многопластовата структура на художествената образност, експлициране на имплицитни значения“ (Ukazanie 1992, p. 7, курсив мой, М. Р.). Творчеството на Минков предполага вглеждане тъкмо в имплицитните значения, като в учебниците по литература е поставен основен акцент върху иронията като разказвачески похват, подлагач на съмнение даденостите на света.

В предложените интерпретации е подчертан и отказът от читателска идентификация с героите на Минков за сметка на дистанцията, която ученикът се предполага, че би трябвало да изгради към тях. В „Литература за XI клас“ (1996) на „Анубис“ авторът на учебната статия Валери Стефанов полага отношенията между читателя и творбата в регистрите на „интелектуалното предизвикателство, на дистанцираното осмисляне“ (Stefanov 1996, p. 134). В учебника, предложен от изд. „Булвест 2000“, Милослава Стойкова построява очерка за Минков около „силата на сатиричното изобличение“ и акцентира върху опита въображаемият читател „да бъде приобщен към творческите и идейните внушения“ на автора (Stoykova 1996, pp. 155 – 156). В друг учебник на изд. „Просвета“ от същата 1996 г. Милена Цанева извежда „антиприказния характер“ на фантастичните разкази, в които намира израз „предчувств-

вието за заплашващото човешката същност научно-техническо развитие“ (Tsaneva 1996, p. 126). Темата за автоматизацията и появата на „стандартните хора“ е положена в универсален контекст, като проблематизираща общочовешките ценности в модерния свят, тяхното опазване и критическо осмисляне от страна на ученика.

Макар и в трите учебника да се следва литературноисторическият подход, при който се представят и диабалистичните сборници на Минков от 20-те години, основният фокус съобразно учебната програма е положен върху разказите от 30-те – респективно, и самите очеркови статии в съдържанието на учебниците намират своето място след обзорната въстъпителна част за българската литература през 30-те и 40-те години. Милена Цанева повтаря своята теза за „творческата зрялост“, която настъпва със сборниците „Автомати“ и „Дамата с рентгеновите очи“ (Tsaneva 1996, p. 125), докато Валери Стефанов привежда биографичния факт, че самият Св. Минков „е заявявал, че се е родил като писател с разказа „Американското яйце“ (Stefanov 1996, p. 136). В учебника на Милослава Стойкова творческото „преориентиране“ на писателя е представено като своеобразна закономерност вследствие на неговата „естествена хуманна ориентация“ (Stoykova 1996, p. 155). Макар ранните разкази с диабалична насоченост да задават продуктивни връзки между българската и европейската литература и култура, предпочитанието е насочено към утвърждаването на Минков като новатор през 30-те години по отношение на поетиката на разказа, изпробваните подходи и разработваните проблеми.

В сходна посока са оформени и очерците, предназначени за учениците в VIII клас след 2000 г. В учебника на Невена Матеева и Елка Константинова на изд. „Булвест 2000“ се следват основните постановки на Константинова от изследването ѝ от 80-те години – още заглавието на статията от книгата ѝ „Силуети от вчера и днес“ (1985) – „Авторът с рентгеновите очи“, се преизказва в учебния материал: „самият писател има „рентгенов“ (в смисъл на проникателен и задълбочен) поглед“ (Mateeva & Konstantinova 2001, p. 138). Ако в повечето учебници преобладаваща е тезата за „единство на фантастично и сатирично“, различен подстъп е предложен в „Литература за VIII клас“ (2001) на авторите Симеон Янев и Радослав Радев. В него Минков е описан като „майстор на пародията и памфлета в българската литература“, където памфлетът е осмислен като жанр, който „приема и оголва до крайност абсурда и глупостта“ (Yanev & Radev 2001, p. 95). И ако преобладаващото схващане за фантастичното в разказите на Минков от 30-те приближава прозата му до художественото начало, създанието за връзката с памфлета го придърпва повече към употребите на публицистични похвати.

Важно е да се отбележи, че при боравенето с различни тези в учебниците след 2000 г. по-голяма интерпретативна плътност е потърсена и посредством привеждането на значими цитати от литературната критика като Симеон Сул-

танов, Георги Цанев, Петър Динеков, Огнян Сапарев, Розалия Ликова, Милена Цанева, Светлозар Игов, Валери Стефанов и др. (вж. Atanasov et al. 2002, Peleva et al. 2009, Tsaneva et al. 2009, Gerdzhikova et al. 2009, Protohristova et al. 2009 и др.). По този начин се изгражда стабилна връзка между университетското знание в лицето на водещите академични тези за Минковото творчество и начина, по който неговите разкази се преподават и анализират в училище в периода до 2015 г.

Въпреки актуалността и универсалността на предложената проблематика за битието на модерния човек във времето на медиен и научно-технически прогрес, писателят отпада в последните варианти на учебните програми, като не успява да се впише нито в хронологичния план на изучаване на българската литература в първи гимназиален етап, нито в тематичната подредба на произведения във втория етап. Причините за това вероятно могат да се търсят не толкова на ниво концептуално невписване на писателя в учебната програма и заложените компетентности, колкото в тенденцията за редуциране на списъка с изучавани автори и произведения с цел постигане на по-детайлен близък прочит на текстовете в час. Ето защо, като се вземе

предвид и периодичната поява на Минков в учебните програми до 1989 г., не може да се изключи с категоричност евентуалното бъдещо реабилитиране на писателя в рамките на училищния литературен канон.

Благодарности и финансиране

Това изследване е финансирано от Европейския съюз – NextGenerationEU, чрез Националния план за възстановяване и устойчивост на Република България, проект № BG-RRP-2.004-0008-C01.

БЕЛЕЖКИ

1. Бойко Пенчев посочва, че „именно универсализацията е най-често използваната стратегия в историческото деконтекстуализиране на литературния текст при четенето му в училище след 1989 г.“, която предполага формиране на литературно мислене в перспективата на различни типове общности – родово-семейна, национална, общочовешка и др. (Penchev 2018, p. 482).
2. В официалната учебна програма от 1964 г. разказът „Джек се бори за мир“ вече е свален за изучаване в V клас, като тематичната посока е същата (Programa 1964, p. 35).
3. Разказът „Джек се бори за мир“ е интересен и с оглед на привидната автентичност, която се опитва да изгради по отношение на американската реалност. Героите на Минков – както децата, така и възрастните от малкото градче от щата Луизиана, загърбват характерния за американците национализъм и прегръщат идеята за хуманизма и представата за „световен мир“. Това послание е постигнато дори и с поставянето на думи

в устата на стария моряк Бил, които биха могли да бъдат разчетени като родоотстъпничество: „американските капиталисти [...] ограбват богатствата на корейската земя“ (Minkov 1959, p. 10). Разказът може да бъде разчетен като пример за това как социалистическият реализъм може да „пренапише“ включително образа на „врага“ в представите на героичното, стига той да извърви пътя на класовото осъзнаване и да употребява сила (в разказа децата извършват вандализъм) единствено и само в името на постигане на някакво „социално“ добро, в случая – постигането на „утрешния“ мир.

4. В процеса на преподаване на учителите е дадено да избират измежду трима автори: „Българската проза през 30-те и 40-те години на Георги Караславов, Стоян Загорчинов, Светослав Минков (автор и произведение по избор)“ (Ukazanie 1992, p. 37).

ЛИТЕРАТУРА

- АТАНАСОВ, В. et al., 2002. *Литература за VIII клас*. София: Кръгзор. ISBN 954-771-015-X.
- ГЕРДЖИКОВА, М. et al., 2009. *Литература за VIII клас*. София: Булвест 2000. ISBN - 978-954-18-0694-4.
- ЗАРЕВ, П., 1971. *Панорама на българската литература*, Т. 3. София: Наука и изкуство.
- ИВАНОВА, С., et al., 1960. *Христоматия за шести клас на средните политехнически училища*. София: Народна просвета.
- КОНСТАНТИНОВА, Е., 1985. *Силуети от вчера и днес*. София: Български писател.
- ЛИКОВА, Р., 1965. *Българската белетристика между двете войни 1918 – 1944*. София: Наука и изкуство.
- МАТЕЕВА, Н. & КОНСТАНТИНОВА, Е., 2001. *Литература за VIII клас*. София: Булвест 2000.
- МИНКОВ, С., 1959. *Призракът от Кендари*. София: Народна младеж.
- ПЕЛЕВА, И. et al., 2009. *Литература за VIII клас*. София: Просвета. ISBN 978-954-01-2347-9.
- ПЕНЧЕВ, Б., 2018. *Справянето с политическия гръбнак (Промени в преподаването на литература в средното училище след 1989 г. В: ПЕНЧЕВ, Б. & ПАПУЧИЕВ, Н. (ред.). Свят и смисъл: сборник в чест на проф. д.ф.н. Валери Стефанов*. София: УИ „Св. Климент Охридски“, с. 479 – 492. ISBN 978-954-07-4437-7.
- ПРОГРАМА, 1945. *Програма по български език и литература на гимназиите*. София: Министерство на народното просвещение.
- ПРОГРАМА, 1954. *Учебна програма по български език и литература за горния курс на общообразователните училища*. София: Министерство на народната просвета.

- ПРОГРАМА, 1960. *Програма по български език и литература за средните политехнически училища (V – XII клас)*. София: Министерство на просветата и културата.
- ПРОГРАМА, 1964. *Програма по български език и литература за средните политехнически училища (V – XI клас)*. София: Министерство на народната просвета.
- ПРОГРАМА, 1973. *Програма по български език и литература за средните политехнически училища (V – XI клас)*. София: Министерство на народната просвета.
- ПРОТОХРИСТОВА, К. et al., 2009. *Литература за VIII клас*. София: Анубис. ISBN - 978-954-426-820-6.
- САПАРЕВ, О., 1983. Българската научна фантастика. В: МЕЛКОНЯН, А. (ред.) *Българска фантастика. Антология*. Пловдив: Христо Г. Данов, с. 5 – 12.
- СТЕФАНОВ, В., 1990. *Разказвачът на „модерните времена“*. София: Български писател.
- СТЕФАНОВ, В., 1996. Светослав Минков. В: ДОБРЕВ, Д. & СТЕФАНОВ, В. *Литература за XI клас*. София: Анубис, с. 133 – 140. ISBN 954-426-335-7.
- СТОЙКОВА, М. 1996. Фантазно-реалистичните видения на Св. Минков и силата на сатиричното изобличение. В: СТОЙКОВА, М., КРЪСТЕВА, И. & ПЕТРОВА, М. *Литература за XI клас*. София: Булвест 2000, с. 155 – 158. ISBN 954-18-0101-3.
- УКАЗАНИЕ, 1992. *Указание за организиране на учебната работа по български език и литература в общообразователното училище за учебната 1992/93 год*. София: Министерство на образованието и науката.
- ЦАНЕВА, М. et al., 2009. *Литература за VIII клас*. София: Азбуки-Просвета. ISBN 978- 954-360-026-7.
- ЦАНЕВА, М., 1961. *Светослав Минков. Литературно-критически очерк*. София: Български писател.
- ЦАНЕВА, М., 1996. Светослав Минков. В: ЖЕЧЕВ, Т., ЦАНЕВА, М. et al. *Литература за XI клас на СОУ*. София: Просвета, с. 123 – 130. ISBN 954-01-0796-2.
- ЯНЕВ, С. & РАДЕВ, Р., 2001. *Литература за VIII клас*. София: Прозорец. ISBN 954-733-215-5.

Acknowledgments & Funding

This study is financed by the European Union – NextGenerationEU, through the National Recovery and Resilience Plan of the Republic of Bulgaria, project № BG-RRP-2.004- 0008-C01.

REFERENCES

- ATANASOV, V. et al., 2002. *Literatura za VIII klas*. Sofia: Kragozor [in Bulgarian]. ISBN 954- 771-015-X.
- GERDZHIKOVA, M. et al., 2009. *Literatura za VIII klas*. Sofia: Bulvest 2000 [in Bulgarian]. ISBN - 978-954-18-0694-4.
- IVANOVA, S., et al., 1960. *Hristomatiya za shesti klas na srednite politehnicheski uchilishta*. Sofia: Narodna prosveta [in Bulgarian].
- KONSTANTINOVA, E., 1985. *Silueti ot vchera i dnes*. Sofia: Balgarski pisatel [in Bulgarian].
- LIKOVA, R., 1965. *Balgarskata beletristika mezhdu dve voini 1918 – 1944*. Sofia: Nauka i izkustvo [in Bulgarian].
- MATEEVA, N. & KONSTANTINOVA, E., 2001. *Literatura za VIII klas*. Sofia: Bulvest 2000. MINKOV, S., 1959. *Prizrakat ot Kendari*. Sofia: Narodna mladezh [in Bulgarian].
- PELEVA, I. et al., 2009. *Literatura za VIII klas*. Sofia: Prosveta [in Bulgarian]. ISBN 978-954- 01-2347-9.
- PENCHEV, B., 2018. *Spravyaneto s politicheskiya grabnak (Promenite v prepodavaneto na literatura v srednoto uchilishte sled 1989 g. V: PENCHEV, B. & PAPUCHIEV, N. (red.). Svyat i smisal: sbornik v chest na prof. dfn Valeri Stefanov*. Sofia: Sv. Kliment Ohridski [in Bulgarian], pp. 479 – 492. ISBN 978-954-07-4437-7.
- PROGRAMA, 1945. *Programa po balgarski ezik i literatura na gimnaziite*. Sofia: Ministerstvo na narodnoto prosveshthenie [in Bulgarian].
- PROGRAMA, 1954. *Uchebna programa po balgarski ezik i literatura za gorniya kurs na obshtoobrazovatelните uchilishta*. Sofia: Ministerstvo na narodnata prosveta [in Bulgarian].
- PROGRAMA, 1960. *Programa po balgarski ezik i literatura za srednite politehnicheski uchilishta (V – XII klas)*. Sofia: Ministerstvo na prosvetata i kulturata [in Bulgarian].
- PROGRAMA, 1964. *Programa po balgarski ezik i literatura za srednite politehnicheski uchilishta (V – XI klas)*. Sofia: Ministerstvo na narodnata prosveta [in Bulgarian].
- PROGRAMA, 1973. *Programa po balgarski ezik i literatura za srednite politehnicheski uchilishta (V – XI klas)*. Sofia: Ministerstvo na narodnata prosveta [in Bulgarian].
- PROTOHRISTOVA, K. et. al., 2009. *Literatura za VIII klas*. Sofia: Anubis [in Bulgarian]. ISBN - 978-954-426-820-6.
- SAPAREV, O., 1983. *Balgarskata nauchna fantastika. V: MELKONYAN, A. (Eds.) Balgarska fantastika. Antologiya*. Plovdiv: Hristo G. Danov [in Bulgarian], pp. 5 – 12.

- STEFANOV, V., 1990. *Razkazvachat na „modernite vremena“*. Sofia: Balgarski pisatel [inBulgarian].
- STEFANOV, V., 1996. Svetoslav Minkov. V: DOBREV, D. & STEFANOV, V. *Literatura za XIklas*. Sofia: Anubis, pp. 133 – 140 [in Bulgarian]. ISBN 954-426-335-7.
- STOYKOVA, M. 1996. Fantazno-realistichnite videniya na Sv. Minkov i silata na satirichnotoizoblichenie. V: STOYKOVA, M., KRASTEVA, I. & PETROVA, M. *Literatura za XI klas*. Sofia: Bulvest 2000, pp. 155 – 158 [in Bulgarian]. ISBN 954-18-0101-3.
- TSANEVA, M. et al., 2009. *Literatura za VIII klas*. Sofia: Azbuki-Prosveta [in Bulgarian]. ISBN 978-954-360-026-7.
- TSANEVA, M., 1961. *Svetoslav Minkov. Literaturno-kriticheski ocherk*. Sofia: Balgarski pisatel [in Bulgarian].
- TSANEVA, M., 1996. Svetoslav Minkov. V: ZHECHEV, T., TSANEVA, M. et. al. *Literaturaza XI klas na SOU*. Sofia: Prosveta, pp. 123 – 130 [in Bulgarian]. ISBN 954-01-0796-2.
- UKAZANIE, 1992. *Ukazanie za organizirane na uchebnata rabota po balgarski ezik i literatura v obshtoobrazovatelnoto uchilishte za uchebnata 1992/93 god*. Sofia: Ministerstvo na obrazovaniето i naukata [in Bulgarian].
- YANEV, S. & RADEV, R., 2001. *Literatura za VIII klas*. Sofia: Prozorets [in Bulgarian]. ISBN954-733-215-5.
- ZAREV, P., 1971. *Panorama na balgarskata literatura*, T. 3. Sofia: Nauka i izkustvo [inBulgarian].

SVETOSLAV MINKOV'S PLACE IN LITERATURE CURRICULA

Abstract. The paper is focused on the presence of the writer Svetoslav Minkov in Bulgarian literature curricula before and after 1989 until his exclusion according to the latest Ordinance

№ 5 from 2015 of the National Education Standards of Bulgaria. In People's Republic of Bulgaria, the appearance of Minkov's works is sporadic and ideologically oriented, while during the years after 1989, the inclusion of the author with his stories with fantastical elements written in the 1930s corresponds with the emerging tendency towards universalization and focus on common human values while studying literature in school. The article argues that the presence of Svetoslav Minkov in Bulgarian literature curricula steps on the possibility of creating intellectual provocation for the students while analyzing the literary text and perceiving the empirical reality.

Keywords: bulgarian literature; Svetoslav Minkov; school literary canon, literature curricula; critical reception

Dr. Mariya Ruseva, Senior Assist. Prof.

WoS Researcher ID: AAM-4625-2021

Author ID (Scopus): 58958608000

ORCID iD: 0000-0003-4408-1247

Faculty of Slavic Studies

Sofia University

15, Tsar Osvoboditel Blvd

Sofia, Bulgaria

✉ E-mail: m_ruseva@slav.uni-sofia.bg